

Ministrstvo za infrastrukturo in prostor
Minister g. Samo Omerzel

Langusova 4

1535 LJUBLJANA

ZADEVA: Odgovor na vaš dopis št. 3500-3/2013/62/01011350 z dne 05.02.2014

Spoštovani,

Po celem svetu obstajajo dokazi in poročila, da vetrne elektrarne povzročajo škodljive učinke, ki vplivajo na zdravje in počutje ljudi ter živali. To ugotavljajo na vseh vetrnih poljih po celem svetu brez izjem. Že pri umestitvi v prostor ene same vetrne elektrarne pri Dolenji vasi ljudje poročajo o motečih zvokih in občutkih, ki jih imajo. Vprašanje je samo eno: Koliko ljudem boste zavestno uničili zdravje in koliko boste za to plačali? Za pobudnika projekta zdravje ljudi v primerjavi s finančno konstrukcijo projekta cca 200.000.000 € ni omembe vredna izguba, zato vas moramo obvestiti, **da življenja nas, naših otrok in vnukov niso naprodaj.**

V ekipi strokovnjakov s področja strojništva, elektrotehnike, gradbeništva, biologije ter celo novinarstva s katerimi razpolaga ponudnik projekta, nismo opazili nobenega strokovnjaka, ki bi preučeval negativne vplive na zdravje ljudi. Ker pobudnik projekta ni uvrstil strokovnjakov akustike oziroma psihoakustike, oziroma inštitucij, katere bi zastopale pravice ljudi (nismo ogrožena vrsta) **jih moramo predlagati sami.**

Zaradi kadrovske podhranjene ekipe strokovnjakov pobudnika projekta, predlagamo neodvisnega strokovnjaka iz tujine s področja psihoakustike. Strokovnjaka, kateri je že preučeval vpliv polj vetrnih elektrarn na človeško psihofizično zdravje in ni v konfliktu interesov z evropskimi izdelovalci vetrnih turbin. Finančno breme njegove presoje projekta mora nositi pobudnik projekta, pred fazo umestitve vetrnih turbin v prostor. Naš predlog je **dr. Daniel Sheperd** (daniel.shepherd@aut.ac.nz) predavatelj na univerzi Auckland na Novi Zelandiji (<http://www.aut.ac.nz/profiles/health-sciences/psychology/seniorlecturers/daniel-shepherd>).

Dr. Sheperd je » Park vetrnih elektrarn « že preučil in njegovo priporočilo je, da morajo biti vetrne elektrarne take velikosti na našem terenu **oddaljene minimalno 2.000 m od hiš v katerih prebivajo ljudje. Finančni vložek pobudnika projekta v njegovo študijo bo neprimerno manjši od izgube zdravja enega samega prebivalca katerega zdravljenje bo plačala zdravstvena blagajna.**

Ker pobudniki vetrnih elektrarn promovirajo Dansko kot oazo zelene vetrne energije, v kateri vlada sožitje med vetrnimi elektrarnami in ljudmi, vam predlagamo, da si preberete odprto pismo dr. Mauri Johanssona, v katerem opisuje negativne vplive vetrnih elektrarn na Danskem. Danska mesta Kolding in Sønderborg sta **sprejela moratorij** na umeščanje vetrnih elektrarn na ozemlja, ki jih imajo pod svojo upravo.

Na osnovi vseh zgoraj navedenih trditev, katere so podkrepljene s trditvami strokovnjakov sprašujemo

kako je pristojno Ministrstvo pobudo »Park vetrnih elektrarn Senožeška Brda« sploh lahko predstavil javnosti in začel z postopkom umeščanja v prostor? Dejstvo, da Republika Slovenija na področju vetrnih elektrarn nima nobene regulative, pobudnik spretno izkorišča v svojo korist in izrablja **obdobje pravne sivine** za umestitev vetrnih elektrarn v državni prostorski načrt v neposredni bližini človeških bivališč. Skrbi nas tudi vrtoglava naglica s katero pristojni državni organ umešča projekt v prostor (za razmislek: Občinski prostorski načrt občine Divača je v postopku sprejemanja že od leta 2008).

Menimo, da je Vaše pismo zavajajoče saj je popolnoma jasno, da je pobudo za izdelavo DPN sprožil investitor in to nedvomno. Kdo je dal pospešek ministrstvu, da je izbralo podjetje VEPA d.o.o za izvedbo projekta izgradnje parka vetrnic? Nas zanima ali je država izbrala VEPO, ali pa je VEPA našla njih. Kakšni so bili postopki izbire potencialnega investitorja, kje je bilo to objavljeno in kakšni so bili pogoji ter koliko investitorjev se je prijavilo?

Kako bo država razmejila odgovornost med VEPO in njo, ki je izbrala tega investitorja. Na eni od delavnic je bilo povedano, da bo banka UNICREDIT »spremljala investitorja«. Kaj pomeni beseda »spremljala« in kaj se zgodi če med izvedbo projekta zmanjka denarja? Kdo bo naravo povrnil v prvotno stanje? Država, ali investitor z ustanovnim kapitalom 7.500 €?

V odgovoru je zelo pavšalno in na pamet odpravljen strah pred degradacijo pokrajine in pred zmanjšanim turističnim potencialom. »Zagotovljena bo taka postavitev vetrnih elektrarn, da se te kakovosti (ohranjanje kakovosti krajine, njene tipologije, vidnih značilnosti) ohranijo v največji meri«, je znana fraza, ki ne pomeni nič, to ni nobeno zagotovilo. Pomeni le to, da bo vsakršno početje ustrezalo besedni zvezi »v največji meri«.

Navedba, da naj bi »območje vetrnih elektrarn mogoče izkoriščati v turistične namene«, je smešna. Ali uradniki, ki so spisali ministrov odgovor poznajo kak kraj, kamor turisti hodijo zaradi VE?

Stališče, da vetrnice onemogočajo turistični razvoj je dejstvo privzeto iz EU: Če želite plastično argumentacijo, je kot da bi ljudje hodili na poskusna polja jedrskih eksplozij ali v nuklearke, kjer se ve, da je sevanje povečano in okolje zdravju škodljivo - enako je pri infra zvoku vetrnic.

Strokovno podprte argumente in informacije imamo tudi sami . Seveda se večkrat razhajajo z vašimi. Na vprašanje ali je v tem problem strokovnjakov, prakse in študij ali pa zgolj politike, vam lahko odgovorimo, da slednje. V EU in po svetu je bilo narejeno namreč ogromno **NEODVISNIH** študij in proučevanj, ki z gotovostjo potrjujejo naše strahove, zato dodatnega seznanjanja ne potrebujemo. **Bi pa predlagali, da v kolikor ste poštene in bi resnično želeli objektivno presoditi vse vidike projekta VE, da vi prisluhnete našim dejstvom in strokovno podprtim argumentom ter jih tudi upoštevate.**

Na srečanju CI - 16.1.2014 smo slišali mnenje, da bi se moralo k projektu pristopiti interdisciplinarno, to je tudi z mnenjem zdravnikov in ne nazadnje psihologov - glede vplivov na človekovo zdravje. Zakaj do sedaj na niti enem srečanju ni sodelovala zdravniška stroka? In, ali bi bilo, glede na to, da Slovenija nima prakse na tem področju, možno vključiti mednarodno priznana zdravnico, ki se ukvarja z negativnimi vplivi vetrnic zdravja ljudi- dr. Nino Pierpont. Omenjena je tudi opravila raziskavo na temo Sindrom vetrnih elektrarn (The Wind Turbin Syndrom). Če ne, zakaj ne?

Informacija v zvezi z infrazvokom je zavajajoča, v znatni meri pa tudi neresnična. Kot minister namreč zatrjujete, da so bili že v najzgodnejši fazi v projekt vključeni strokovnjaki iz področja infrazvoka, ki naj bi to problematiko posebej proučili, vendar ne pojasnujete, kateri so ti strokovnjaki. Res je, da je mag. Radovan Tavzes (ki je sicer poznan kot strokovnjak za druga področja in ni znano da bi bil specializiran za področje infrazvoka) predstavil zelo posplošeno shemo o nizkofrekvenčnem zvoku. Vendar krajani na številna tovrstna vprašanja nismo dobili nobenih konkretnih odgovorov.

S tem v zvezi precej naivno zveni tudi vaša obrazložitev, da bi naj bila najbližja vetrna elektrarna od stanovanjskih objektov oddaljena 800 m, v primeru večjega vpliva infrazvoka (ki bi naj bil ugotovljen v sklopu izdelave okoljskega poročila?!), pa bo ta odmik še povečan.

Ni znano, v kolikšni meri je Ministrstvo sploh proučilo tovrstno problematiko infrazvoka, saj navedena obrazložitev zveni zelo naivno. Izkušenim strokovnjakom iz področja akustike je namreč znano dejstvo, da sta nizkofrekvenčni zvok in še zlasti infrazvok bistveno močnejše podvržena atmosferskim refrakcijam, kot pa srednje in visokofrekvenčni zvok, tako da so pripadajoče valovne fronte bistveno bližje cilindričnim kot pa sferičnim površinam. To ima za posledico zelo majhen gradient ravni zvočnega tlaka, namreč pri podvojitvi oddaljenosti od vetrnice kot vira NF zvoka in infrazvoka se njegova raven zniža samo za približno 3 dB (kar ustreza dvodimenzionalnemu upadanju oziroma kanalskemu učinku) in ne za 6 dB, kot je praksa pri srednje in visokofrekvenčnih virih, s katerimi imamo v vsakdanji praksi običajno največ opravka.

Po drugi strani je poznana tudi zelo majhna afiniteta nizkofrekvenčnega in infrazvoka do absorpcije v tleh in v atmosferi. Ta fenomen razširjanja NF hrupa oziroma infrazvoka, oziroma upadanja njegove ravni zvočnega tlaka je grafično prikazan na spodnjem diagramu:

Iz te slike je tako razvidno, da **bi pri hipotetičnem povečanju oddaljenosti VE iz 800 m na 1000 m, pridobili znižanje ravni infrazvoka komaj 1 dB, kar sploh ni omembe vredno. Celo v primeru podvojitve oddaljenosti na 1600 m bi raven zvočnega tlaka upadla komaj za 3 dB, kar je prav tako zanemarljivo. Omembe vreden padec (5 do 6 dB) bi tako dobili šele na oddaljenostih nad 3000 m, oziroma pri početveranju izhodiščne oddaljenosti 800 m.**

Na dosedanjih predstavitev je bil tudi povsem zanemarljiv vpliv amplitudne modulacije hrupa, to je enega najbolj motečih učinkov obratovanja VE, zaradi katerega se VE obravnavajo kot najbolj moteč vir hrupa nasploh – bistveno bolj moteč kot železniški, industrijski, cestni in celo bolj moteč kot letalski hrup (pri sicer enaki imisijski ravni hrupa kot drugi naštetih viri).

Pri dosedanjih predstavitev nadalje sploh niso bili omenjeni vplivi tal, stabilnosti atmosfere, fluktuacije v emisijah hrupa VE ter rezidualnih virov in podobno. **Posledično je na predstavitev prihajalo do neutemeljenih in napačnih zatrjevanj predstavnikov investitorja, da naj bi bil hrup VE kar zanemarljiv nasproti obstoječemu cestnemu hrupu.**

Prav tako niso bile omenjene druge škodljivosti (utripanje svetlobe, nevarnosti letečih delov, požarna nevarnost, itd). Zanemarljiv je bil tudi vpliv na divje živali (zlasti ptice) pa tudi na domače živali, ki se pasejo v neposredni bližini VE.

Glede na navedeno lahko zaključimo, da investitor in pristojni vladni organi doslej niso pridobili nobenih potrebnih podatkov, na osnovi katerih bi se sploh lahko pričeli pogovarjati o (ne)sprejemljivosti gradnje VE na Senožeških Brdih.

Investitor se ni potrudil pridobiti niti potrebnih vhodnih podatkov o posledici obratovanja obstoječe VE v Dolenji Vasi na prizadete krajane in okolje na sploh.

Zato bi bila vsekakor potrebna predhodna temeljita analiza vplivov obratovanja obstoječe VE v Dolenji Vasi, o katerih javnosti za enkrat ni skoraj ničesar uradno znanega. Šele z rezultati takšne študije in temeljitejše teoretične in praktične predpriprave (skupaj z emisijskimi podatki s strani potencialnih dobaviteljev VE) bi lahko prišli do določenih izhodišč, na osnovi katerih bi sploh lahko pričeli s predstavitvami. A je žal pri nas še vedno tako, da se nekateri investitorji nočejo pravočasno ničesar učiti niti iz domačih niti iz tujih napak, oziroma izkušenj.

Za konec pa dovolite da zaključim naše neodobranje s postavitvijo vetrnih elektrarn na območju KS Senožeče z naslednjimi trditvami:

- Načrtovanje Parka vetrnih elektrarn na našem območju je primer najbolj grobega posega v celovitost naravne in nacionalne razpoznavnosti Slovenije od trenutka, ko smo postali samostojni. V naših krajih si najbolj želimo miru in tišine. Želimo si, da bi KS Senožeče postala izhodišče za izlete v naravo, oaza miru in tišine. Misel s kakšno lahkotnostjo bi pobudnik projekta umestil vetrne elektrarne v naše gozdove in okolico vasi nas navdaja z grozo in prezirom.
- Stroka je sama potrdila, da so sprejete obveznosti Slovenije v Bruslju za zagotovitev izgradnje alternativnih virov vetrne energije do določenega obdobja, nespametne. Slovenija ima vodnega potenciala dovolj in ni potrebno, da zaradi nestrokovnih ljudi, ki odločajo o dolgoročnih programih ponovno zagrizemo v kisló jabolko. Evforija o gradnji sončnih elektrarn je ugasnila po par letih - kaj sedaj ? Tudi vetrne elektrarne so podobna zadeva, z 20% izkoristkom energije ni potrebno, da uničimo našo prelepo deželo.
- **Zdravo okolje je ustavna pravica državljanov Republike Slovenije.** Ta vidik je v Vašem odgovoru obrobjen. Poljubna določitev razdalje VE od bivališč na 800 m, brez rezultatov meritev infrazvoka, ki so mu izpostavljeni najbližji sosedje obstoječe VE je po eni strani neprofesionalna, po drugi pa nevarna, če nas boste na koncu posilili z javnim interesom. Krajani, naklonjeni VE imajo ekonomski interes, ker od stojišč pričakujejo rento. Tisti, ki nasprotujemo VE, to počnemo zaradi skrbi za zdravje, za naravno okolje, za videz pokrajine in za zmanjšán turistični potencial. Torej zasebni interes proti javnemu interesu.
- V primeru umestitve samo ene vetrne turbine v bližino naših vasi bodo naše nepremičnine postale ničvredne lupine, katere bodo samevale na nepremičninskih portalih. Ker se bomo iz vasi zaradi ohranitve telesnega in duševnega zdravja nas in naših otrok morali na koncu odseliti, bo te nepremičnine na trgu nemogoče prodati. Za njih bi morali državi plačevati davke - državi, katera nas bi pregnala iz svojih domov? Kdo pa bi želel živeti blizu vetrnih polj? Tako je vsak denar, ki ga ponuja investitor, za nas samo številka, mrtva črka na papirju brez vsake ekonomske vrednosti. Kam pa naj se preselimo? Kje bomo varni pred »vetrnimi lobisti«?
- **Primer sodne prakse iz tujine:** vetrno polje Cast - Chateaulin na SZ Francije. Prizivno sodišče v Rennesu je 1.12.2009 ugodilo zahtevi zveze za ohranitev pokrajine Menez Quelc'h in Saint-Gildas ter odredilo da se skupina vetrnih elektrarn (Nordex N80/2500KW) ponoči med 22:00 ter 7:00 uro zjutraj ugasne. Vetrne elektrarne so oddaljene od mesta Chateaulin in Cast več kot 3.000 m, vendar je njihovo usklajeno delovanje osmih vetrnih turbin motilo prebivalce pri nočnem počitku.

Če se bodo kljub našim nasprotovanjem vetrne elektrarne prisilno umestile, Vam sporočamo, da sodna praksa v tujini že obstaja in, da nismo samo neki podeželski pastirčki (kljub Pastirskim igram), ki jih je lahko prinesli okoli.

Diego Loredan za
Civilno iniciativo za zaščito Senožeških Brd

